

SUMMARY

Kukharchuk I., Kukharchuk R. The electronic textbook on syntax of a compound sentence for the students of philological faculties: contents, structure, features of modeling.

The article is devoted to a problem of the development of the electronic textbook on syntax of a compound sentence for the students-philologists.

This article describes an electronic textbook on syntax of a compound sentence as a multimedia educational means that complements the textbook of the modern Ukrainian literary language intended to help students-philologists to master theoretical principles of structure, semantics, functioning of compound syntactic units, various aspects of studying of syntactic categories and form future professionals' practical skills to analysis the syntactic phenomena and skills free, communicative justified to use syntactic structures in different types of speech activity.

The main features of the electronic textbook, multimedia, hypertext, integration, interactivity are defined.

In the article the pedagogical, psychological, technical and program, linguistic and methodological principles of modeling the structure and content of the electronic textbook are covered.

The main stages of modeling of an electronic textbook are defined: definition of the purpose of studying of a course of syntax of a compound sentence in language education of future teacher of language and literature; selection and structuring of the content of training according to the purposes of a course, curriculum requirements, the qualification characteristic of training of the teacher-philologist; choice of computer and information training tutorials; development of tests, questions, systems of exercises and tasks for control of assimilation of each topic of a course; determination of a set of the methods and techniques of the organization of the students' cognitive activity, creation of the scheme of its management.

For the electronic textbook on syntax of a compound sentence it is offered the following structure: 1) publisher's imprint; 2) contents; 3) introduction; 4) the main material statement; 5) questions for self-checking; 6) a workshop for development of skills on syntax; 7) diagnosing of educational achievements of the students; 8) glossary; 9) list of references.

In the article it is summarized that the electronic textbook on syntax of a compound sentence will provide the high level of presentation, illustrative, interactivity, will allow the student to define independently with temporary and spatial parameters of knowledge; with search of the main, additional and reference books; to exercise control of the gained knowledge at all phases of study.

Key words: *electronic textbook, hypertext, multimedia, interactivity, integration, principles, students of philological faculties, socio-cultural competence.*

УДК 37.011.33

Віолетта Лаппо

Коломийський інститут ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ЗНАЧЕННЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Стаття присвячена питанням упровадження проектних технологій у виховну роботу академічної групи вищого навчального закладу. Автор доводить, що педагогічна ефективність проектів полягає в активізації інтелектуально-творчих здібностей студентів. Узагальнено характерні ознаки та основні етапи реалізації проектів як

різновиду виховної роботи зі студентською молоддю. Визначено роль куратора в процесі роботи академічної групи над проектом. Розкрито способи інтегрування творчих і соціальних проектів в освітній простір вітчизняної вищої школи.

Ключові слова: *проектна технологія, проектна діяльність, творчий проект, соціальний проект, академічна група, куратор академічної групи, соціальна активність студентів, інтелектуально-творчі здібності студентів.*

Постановка проблеми. Особистісно-орієнтована парадигма сучасного виховного процесу обумовлює потребу у створенні нових технологій, які орієнтували б зростаюче покоління до вправлення в позитивних діях, сприяли б розвиткові волі, формуванню моральних почуттів і звичок, забезпечували утвердження гуманістичного світогляду й активної життєвої позиції. Особливої актуальності означена потреба набуває в період професійного становлення особистості. Адже саме в цей час майбутній фахівець має усвідомити суспільну значущість обраної професії, визначити пріоритетні напрями реалізації свого духовного потенціалу.

«Можливості особистісного самовизначення вихованців у особистісно орієнтованому вихованні, – стверджує академік І. Д. Бех, – розширюються саме завдяки збільшенню ступенів свободи їхніх дій і внутрішньої активності. Вона має бути пов'язаною з формуванням у вихованця стійкої готовності до усвідомленої побудови, коригування й реалізації перспектив свого особистісного розвитку, готовності розглядати себе таким, що розвивається в часі, і цілеспрямовано створювати особистісно значущі життєві смисли» [2, 202].

Аналіз актуальних досліджень. Реалізація окреслених завдань вимагає звернення до інноваційних форм і методів виховання, які б оптимізували соціальну діяльність студентської спільноти. З цією метою Л. Ю. Москальова пропонує використовувати проектні технології, оскільки їх перевага полягає в можливості перетворення студента з об'єкта, на який спрямована діяльність педагога та куратора, на головний суб'єкт навчально-виховного процесу вищої школи [4, 174].

Згідно визначення І. М. Дичковської, проект – це сукупність певних дій, документів, текстів, призначених для створення реального об'єкта, предмета або теоретичного продукту [3, 195].

На думку О. В. Безкоровайної, виховання культури особистісного самоствердження успішно здійснювалося у процесі *проектної діяльності*, оскільки саме вона сприяє активному залученню й реалізації життєвих планів вихованців, розширює їх можливості до самостійного пошуку та використання інформації, надає освітньому процесу діалоговий характер, необхідний для розвитку комунікативних умінь, формування самооцінки. Водночас саме проектна діяльність дає можливість підвищити впевненість у власних силах, більш якісно засвоїти знання, розвинути інтелект і творчі здібності, підсилити їхню мотивацію на успішну навчальну діяльність, забезпечити механізм розвитку критичного мислення, уміння шукати шлях

вирішення поставленого завдання, розвинути дослідницькі здібності, вміння мислити абстрактно [1, 43–44].

У науково-методичному доробку В. І. Тернопільської, Т. В. Коломієць, І. О. Піонтківської проектну діяльність визнано однією з найефективніших форм виховної роботи зі студентами академічної групи ВНЗ. При цьому автори «Довідника з виховної роботи зі студентами» наголошують на особливій ролі куратора, позаяк «місія педагога полягає в заохоченні всіх членів студентського колективу до співпраці в досягненні спільної мети» [5, 61].

Мета статті полягає у визначенні місця й ролі проектних технологій у процесі особистісного самоствердження студента в умовах освітнього простору ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні запровадження проектів належить до інноваційних технологій виховання [1, с. 158]. Планування проектів академічної групи варто асоціювати з суспільно корисною діяльністю. При цьому робота над проектом неможлива без урахування інтересів, зацікавлень та захоплень кожного студента, його морально-етичних та світоглядних орієнтирів.

Упровадження проектних технологій у навчально-виховний процес ВНЗ передбачає створення сприятливих умов для розкриття інтелектуально-творчих здібностей кожного студента в процесі цікавої та результативної роботи. Реалізація проекту неможлива без залучення сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю сутністю методів, прийомів, засобів.

Під час проектної діяльності здійснюється набуття вихованцями низки вмінь: планувати свою роботу, використовувати значний масив джерел інформації, самостійно відбирати й накопичувати матеріал, аналізувати факти, приймати рішення, установлювати соціальні контакти, створювати «кінцевий продукт» (журнал, сценарій), презентувати створене перед аудиторією, оцінювати себе й одне одного.

Проектна діяльність академічної групи характеризується низкою ознак:

- розв’язання соціально значущої проблеми;
- результати мають чітко означену практичну, теоретичну чи пізнавальну значущість;
- куратор виконує стимулювальну, консультативну, коригувальну функції;
- кожен із етапів передбачає поєднання індивідуальної, парної, групової діяльності студентів;
- інтегрування знань та вмінь з різних дисциплін, що їх опановують студенти під час навчання;
- окремі етапи реалізації проекту вимагають пошуково-дослідницької діяльності;
- візуалізація результатів індивідуальної й спільної роботи (відео, фото, аудіо матеріали);

– підбиття проміжних підсумків та обговорення подальших дій на кожному з етапів.

Робота над проектом повинна ґрунтуватися на принципах послідовності й системності, що зумовлюють її поетапність. До основних етапів проектної діяльності належать:

1) підготовчий етап (визначення теми і мети проекту, обговорення проблеми, висунення гіпотези);

2) планування (визначення джерел, засобів збирання, методів аналізу інформації, способів представлення результатів; установлення критеріїв оцінювання результатів);

3) дослідження, спостереження, робота з інформаційними ресурсами, анкетування, експеримент;

4) аналіз інформації, підбиття підсумків, формулювання висновків;

5) оцінювання результатів і процесу дослідження за встановленими критеріями;

6) творчий звіт, презентація отриманих результатів.

Теми проектів необхідно формулювати, зважаючи на проблеми й обставини, які є значущими для студентів.

Головна вимога досягнення результату – це необхідність дотримання системності навчально-виховного процесу як в організації самого проекту, так і в роботі над ним. Адже отримані теоретичні знання й практичний досвід сприятимуть формуванню системи духовних цінностей. Прикладом можуть слугувати проекти, пов'язані з волонтерською діяльністю.

Виховна ефективність досягатиметься за умови ініціювання проектів самими студентами. Водночас куратор має володіти значним арсеналом ідей та алгоритмом їх реалізації.

Проектна діяльність відкриває широкі можливості для вибору ролі в системі взаємин (лідер-організатор, лідер-генератор ідей, лідер-виконавець); вона передбачає активну діяльність кожного, оскільки кінцевий результат залежить від спільних зусиль, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій.

Успіх будь-якого проекту щільно пов'язаний із відповідним плануванням і розумінням: хто, для кого й чому створює та реалізує даний проект. Після ретельного вибору та визначення проблеми, на яку спрямовано проект, його учасниками слід починати проводити збір і аналіз інформації. Наступний крок – визначення мети, завдань проекту та складання плану реалізації проекту, який повинен відповідати поставленій меті й завданням, а також очікуваним результатам.

По завершенні складається звіт про оцінку реалізації проекту з метою інформування. Поширення інформації про реалізацію проекту (святкування) повертають до початку проектного циклу, і знову починається пошук наступного кроку, використовуючи набутий досвід і результати для просування реалізації наступної ідеї для покращення життя довкіл.

Прикладом діяльності академічної групи може слугувати *творчий проект* «Новини Alma mater. Велика радіо-перерва», основна мета якого полягає у створенні ефективного каналу внутрішньо університетської комунікації шляхом надання студентам можливості презентації власного світогляду. За умовами проекту групам надається можливість почергово готували щотижневі радіопроекти, які транслюються під час великої перерви. Зміст і тематика радіопроектів визначається кожною групою й узгоджується з керівництвом інституту (факультету). У кінці навчального семестру спеціально обране журі підбиває підсумки роботи студентського радіо та відзначає кращі авторські напрацювання. Участь у розробці сценаріїв, режисура, підготовка радіосюжетів дозволить не лише розвивати творчий потенціал учасників проекту, а й підсилить мотиваційні аспекти їх творчості, призвичаїть виокремлювати необхідну інформацію, засвоювати її у вигляді нових знань та вмінь, вдало використовувати здобуті знання на практиці. Прослуховування авторських радіозаписів породжує у студентській аудиторії відчуття співпричетності, співпереживання, формує позитивні емоційні ставлення до свого ВНЗ, викладачів, однокурсників, відтак сприяє створенню умов для їх успішного самоствердження.

Характерною ознакою сьогодення є спрямованість на об'єднання зусиль міжнародної ініціативи «Служіння заради миру» з проектами служіння в Україні, активізація діяльності серед дітей та студентської молоді на впровадження молодіжної політики держави та Програми дій у межах Декади ООН (2010–2021 рр.).

Всеукраїнський конкурс проектів «Служіння заради миру» спрямований на заохочення молодих людей до конкретних учинків щодо допомоги тим, хто цього потребує (інвалідам, ветеранам, літнім людям), спонукання дій, що допомагають подолати перешкоди суспільства на шляху до миру. Заохочується просвітницька робота з профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі, у сприянні через конкретну дію вирішенню проблем: голоду, поширення хвороб, безпритульності, бідності, насильства над дітьми, ескалації насильства, зневаги моральних, загальнолюдських, етнонаціональних, сімейних цінностей.

У межах експериментальної роботи з метою поширення досвіду впровадження проектів «Служіння заради миру» на базі Коломийського інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» проводився студентський проект «Всі ми діти твої, Україно!» у номінації «Сприяння діалогу між різними расами, народами, культурами».

Проект передбачав орієнтацію студентської молоді на розуміння перспектив розвитку міжнаціональної співпраці, полікультурного сприйняття навколишньої дійсності, збагачення знань молоді з питань політичного, економічного та культурного життя представників інших народів, поваги до їх цивілізацій, культур, моральних цінностей, культури побуту.

Учасники проекту налагодили дружні зв'язки зі студентами Академії гуманітарних наук та економіки міста Лодзь (Польща) та студентським товариством «Пліч-о-пліч з Європою». Одним із важливих етапів проекту була участь студентів в *інтерактивному Форумі CEN* з обговорення питань «Україна – Франція: історичне підґрунтя культурних зв'язків, перспективи їх впливу на шлях України в Європейський Союз».

Висновки. Упровадження проектних технологій у виховну практику сучасної вищої школи сприяє розв'язанню низки пріоритетних завдань професійного й особистісного ставлення майбутнього фахівця. Виховний потенціал проектної діяльності студентів полягає в тому, що це:

- організована форма розвитку творчого потенціалу особистості та її самореалізації;
- середовище, що формує соціальні вміння, навички та сприяє процесу набуття життєвого досвіду;
- засіб перевірки відповідності особистого досвіду потребам особистої активної ролі в суспільстві.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у створенні концептуальних засад організації та проведення проектів, розробці проектних технологій для академічних груп ВНЗ, які сприятимуть духовному й інтелектуальному збагаченню сучасного студентства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безкоровайна О. В. Самоствердження особистості : постановка проблеми у контексті освітніх виховних технологій / О. В. Безкоровайна // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 3. – С. 42–48.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2-х кн. Кн. 1. : Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади : наук. видання / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 352 с.
4. Москальова Л. Ю. Теоретико-методичні засади виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Москальова Л. Ю. ; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ : [б. в.], 2011. – 564 с.
5. Тернопільська В. І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Піонтківська. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2014. – 264 с.

РЕЗЮМЕ

Лаппо В. Значение проектной деятельности в процессе личностно-ориентированного воспитания студенческой молодежи.

Статья посвящена вопросам внедрения проектных технологий в воспитательную работу академической группы высшего учебного заведения. Автор доказывает, что педагогическая эффективность проектов заключается в активизации интеллектуально-творческих способностей студентов. Обобщены характерные признаки и основные этапы реализации проектов как разновидности воспитательной работы со студенческой молодежью. Определена роль куратора в процессе работы академической группы над проектом. Раскрыты способы

интегрирования творческих и социальных проектов в образовательное пространство отечественной высшей школы.

Ключевые слова: *проектная технология, проектная деятельность, творческий проект, социальный проект, академическая группа, куратор академической группы, социальная активность студентов, интеллектуально-творческие способности студентов.*

SUMMARY

Lappo V. *The value of projects in the process of personal education of higher school students.*

In the article the importance of using a method of projects in the educational activities of higher education institutions is stated. It is proved that the simulation and projection of effective technologies of learning that guide students to the conscious activities and provide for their professional development are very important. Attention is drawn to the conditions and factors affecting the efficiency and effectiveness of the project.

The article is aimed at studying the theoretical foundations of projects' features and technologies in the educational process. To achieve the objectives of the study are decided in the scientific and practical tasks, analysis of technology projects are studied by foreign and native authors. The content of project techniques is described, methods of projects are characterized. The basic stages of the project activity of students are outlined; performance evaluation of a student project is revealed. The researcher writes about the role of the teacher in project activities. Object is an educative potential of project technology in the educational process. The subject of research is the use of project technology. The paper used theoretical method of research.

The article summarizes the results of researches concerning the notion, essence, peculiarities and pedagogical abilities of the method of projects; their classification is given according to the various features, types of projects, structure, peculiarities of organization and their meaning in the individual educational work of establishments of modern higher education.

The author studies strengths and weaknesses of the implementation of project technologies in modern Ukrainian universities. The methods of analysis, synthesis and comparison of group project technologies, which are used by universities, are characterized. In order to define the essence of the concept of "project technology" it was carried out a comparison of the educational projects that explore the benefits and disadvantages of the implementation of project technologies of universities activities. The features and the results of the implementation of the project technologies in the university activities in terms of both teacher and student are found.

The identified advantages and disadvantages of the implementation of project technologies of the university activities make it possible for teachers to change the traditional approach to teaching a particular discipline and to improve the quality of education.

Key words: *project, project technologies, training projects, academic tutor group, students, design, expertise, intellectual ability of students, creative abilities of students.*